Náučný chodník Čajkovské bralie

Kraj:	Nitriansky
Okres:	Levice
Geomorfologická jednotka:	Štiavnické vrchy
Geologická jednotka:	sopečné pohorie
Chránené územie:	Chránená krajinná oblasť Štiavnické vrchy
Prístup:	bus Čajkov a pešo 3,2 km na severovýchod k bývalému lomu Deberča v ústí Sovej doliny
Východisko:	Čajkov, Deberča
Trasa:	Čajkov, Deberča – Sovia dolina – Dolné bralie – Stredné bralie – Horné bralie – Kamenná žaba – Sovia dolina – Deberča
Dĺžka, prevýšenie:	6,4 km, prevýšenie 290 m
Čas prechodu:	3,5 h
Počet zastávok:	5
Náročnosť:	mierne náročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 1990, 2014 obnova

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Obecný úrad Čajkov, Čajkov 210, 935 24 Čajkov, tel. 036 / 6389 221

Poznámky: (1) V centre obce Čajkov sa nachádza tabuľa s plánom náučného chodníka a smerovkou k jeho východisku. (2) Pre náučný chodník sa niekedy používa aj názov Sovia dolina. (3) V lokalite Deberča je možnosť parkovania pre osobné autá.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie pre starších žiakov. Námetom k nemu môže byť pracovný list Náučný chodník Čajkovské bralie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Čajkov. Obec na okraji Podunajskej pahorkatiny pod južným úpätím Štiavnických vrchov na Čajkovskom potoku. Prvýkrát sa spomína v listine benediktínskeho opátstva vo Svätom Beňadiku v roku 1276. Počas tureckých vpádov bola niekoľkokrát vypálená a obyvateľstvo odvlečené do zajatia. Súčasný barokový kostol sv. Mikuláša z roku 1779 bol postavený na mieste staršieho z roku 1450. Popri poľnohospodárstvu sa obyvatelia venovali, resp. venujú vinohradníctvu a produkcii vína. Na vinohradnícku tradíciu nadväzujú každoročné slávnosti „Čajkovské vinobranie“ s prehliadkou folklórnych súborov, prezentáciou remesiel a ochutnávkou jedál Tekovského regiónu.

Čajkovské bralie. Skupiny skalných a menších bralných foriem reliéfu na južnom okraji Štiavnických vrchov severovýchodne od Čajkova v rázsoche Varta – Smutný vrch medzi dolinami Čajkovského potoka a Podlužianky. Vznikajú obnažovaním a mechanickým zvetrávaním mladotreťohorných andezitov. Pozdĺž puklín sa oddeľujú jednotlivé skalné útvary (veže, bloky, ihly a pod.) a vplyvom gravitácie sa niektoré ich časti zosúvajú po strmých svahoch nadol.

Chránený areál Šándorky. Chránené územie na južnom okrajovom svahu Štiavnických vrchov s vinicami východne od Čajkova v okolí kaplnky sv. Urbana vyhlásené v roku 2010 na zabezpečenie ochrany biotopov európskeho významu: Suchomilné travinno-bylinné a krovinové porasty na vápnitom substráte s významným výskytom druhov čeľade *Orchidaceae* (6210), Subpanónske travinno-bylinné porasty (6240), Xerotermné kroviny (40A0), Pionierske porasty zväzu *Alysso-Sedion albi* na plytkých karbonátových a bázických substrátoch (6110) a druhov rastlín európskeho významu: poniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*) a hadinec červený (*Echium russicum*).

Chránená krajinná oblasť (CHKO) Štiavnické vrchy. Chránené územie vyhlásené v roku 1979 na takmer celom území Štiavnických vrchov s výnimkou niekoľkých ich okrajových častí. Pohorie, budované vulkanitmi a andezitovým vrcholom Sitna dosahujúce výšku 1 009 m n. m., leží na rozhraní dvoch klimatických typov a prenikajú doň od juhu teplomilné a od severu karpatské horské prvky flóry a fauny. Fytogeograficky územie patrí do obvodu predkarpatskej flóry. Severnú hranicu svojho rozšírenia tu dosahuje napr. dub cerový a javor tatársky, na výslnných lokalitách s plytkou skeletovitou pôdou rastú xerotermy, ako kostrava valeská, kavyľ vláskatý či kukučka vencová. Veľkú časť územia CHKO zaberajú lesy (65 %), ktoré sú druhovým zložením najmä v centrálnej časti vplyvom stáročnej banskej a hutníckej činnosti po totálnom odlesnení nepôvodné, tvorené smrekovými

monokultúrami. Lokálne sú vo vyšších polohách bučiny s jedľou a umelo vysadzovaným smrekom a na skeletnatých pôdach lipovo-javorovo-jaseňové sutinové lesy. Na karbonátové podložie v okolí Sklených Teplíc sa viaže výskyt tisu. Zo živočíšstva sú zastúpené o. i.: orol krikľavý, myšiak hôrny, rys, mačka divá, medveď hnedý, vydra riečna, vidlochvost feniklový a ovocný, žije tu tiež vzácna modlivka zelená, roháč obyčajný a fúzač alpský. V opustených banských dielach sa vyskytuje niekoľko druhov netopierov (podkovár veľký, p. malý, netopier obyčajný…). Lokálnymi zvláštnosťami lesov sú hojné prímesi cudzokrajných drevín, súvisiace s pôsobením lesníckej katedry od roku 1807 – súčasti Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici. K svojrázu územia CHKO významne prispievajú historické banské diela, a to najmä vodné nádrže – tajchy –, budované v minulých storočiach ako zdroj energie i úžitkovej vody pre banícke účely, ktoré spolu s napájacími a náhonovými jarkami a ďalšími zariadeniami tvoria unikátny vodohospodársky systém. V hraniciach CHKO leží viacero území európskeho významu (súčasti sústavy Natura 2000), z ktorých najrozsiahlejšími sú Hodrušská hornatina, Suť a Skalka.

Názvy (a obsah) informačných panelov

1. Informačný panel Deberča. Prírodné zaujímavosti Čajkova a náučný chodník Čajkovské bralie
2. Náučný chodník Čajkovské bralie 250 m n. m.
3. 270 m n. m. (muflón, dub cér)
4. Dolné bralie 340 m n. m. (lesné porasty)
5. Stredné bralie 400 m n. m. (živočíšstvo)
6. Horné – Huljakovo bralie 470 m n. m. (horniny a formy reliéfu)

Informačné panely v teréne nie sú označené názvom náučného chodníka.

270 m n. m.

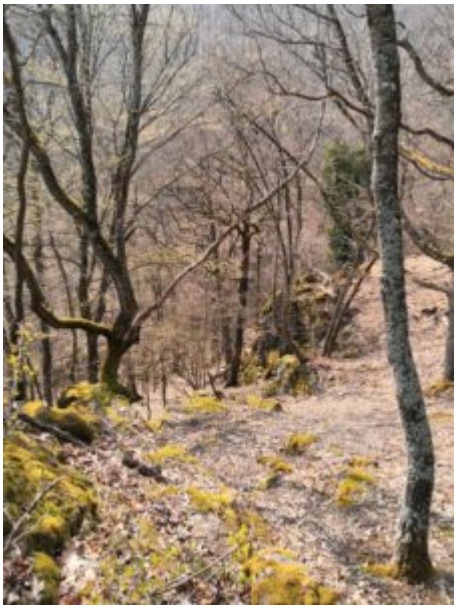

Vrcholová knížka

NÁUČNÝ CHODNÍK ČAJKOVSKÉ BRALIE
5
3
4
2
1
Zastávka Deberča
Žuhračka Priesil
Sádovie
Žuhračka Srnia Dolina Deberča
Čajkov
Nová Dedina
Tlmače

MAPY.CZ